

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **D. S.**, zastoupený zákonným zástupcem: A. S., právně zastoupen Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou v Praze 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 10. 2009, č. j. 2 Az 25/2008 - 68,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 10. 2009, č. j. 2 Az 25/2008 - 68, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 20. 5. 2009, č. j. 2 Az 25/2008 - 39, byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, odboru azylové a migrační politiky ze dne 25. 8. 2008, č. j. OAM-460/VL-10-K04-2008. Tímto rozhodnutím žalovaného bylo rozhodnuto, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti rozsudku městského soudu podal žalobce kasační stížnost a požádal též o ustanovení advokáta. Městský soud, po prověření osobních, majetkových a výdělkových poměrů stěžovatele (respektive jeho zákonných zástupců), této žádosti vyhověl a shora uvedeným usnesením byla žalobci pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupcem advokátka Mgr. Liliana Vochalová.

Proti ustanovení zástupce podal stěžovatel kasační stížnost odvolávající se na ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s. Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že Mgr. Liliana Vochalová mu byla jako zástupce ustanovena již v řízení před městským soudem. Toto zastupování však pojala pouze formálně. Důkazy, které byly stěžovatelem zástupkyni poskytnuty, nebyly městskému soudu vůbec předloženy, a ačkoli stěžovatel zástupkyni upozornil, že trvá na tom, aby soud rozhodoval v jeho přítomnosti, rozhodnuto bylo bez jednání, tedy bez přítomnosti stěžovatele. Jelikož stěžovatel nesouhlasil s tím, aby soud rozhodoval bez nařízení jednání, má za to, že tento souhlas dala soudu jeho zástupkyně. Navíc se domnívá, že zástupkyně z důvodu péče o dítě nemá předpoklady (časové) pro kvalitní hájení jeho zájmů. Závěrem stěžovatel uvádí, že situace v Bělorusku se nezlepšila, v zemi původu mu hrozí nebezpečí a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu je pro něj velmi důležité. Žádá proto o zrušení usnesení městského soudu a vrácení věci tomuto soudu za účelem ustanovení jiného zástupce.

Poté, co Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou ve smyslu ustanovení § 102 s. ř. s., musel se následně zabývat otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Vymezením institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 – 57 (všechna citovaná rozhodnutí jsou dostupná z www.nssoud.cz). V rozhodnutí posledně zmiňovaném uvedl, že „*případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.*“ Jakkoli obsah napadeného usnesení a postup městského soudu předcházející jeho vydání existenci hrubých procesních pochybení ve smyslu výše popsaném neimplikuje, nelze přehlédnout, že povaha věci, v kontextu stěžovatelovy argumentace v kasační stížnosti, nevylučuje, že postupem městského soudu mohlo skutečně dojít k případnému zásahu do práva stěžovatele na spravedlivý proces, garantovaného čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Z těchto důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

Kasační stížnost je důvodná.

Dle ustanovení § 35 odst. 8, věty první s. ř. s. platí, že *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

V podstatě jediným a zásadním bodem kasační stížnosti je poukaz stěžovatele na skutečnost, že k ustanovené advokátce nemá důvěru. Přestože z obsahu předloženého soudního spisu nelze stěžovatelem tvrzené výhrady vůči postupu ustanovené zástupkyně verifikovat, nelze je ani odmítnout jako zcela bezpředmětné. Jakkoli se může jednat pouze o stěžovatelův subjektivní pocit, nelze přehlédnout, že esenciálním předpokladem zastupování klienta advokátem je vztah vzájemné důvěry, tedy kategorie navýsost subjektivní, pro kterou nelze stanovit obecná hodnotící kritéria (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 7 Azs 214/2005 - 96, dostupný na www.nssoud.cz). Celá situace je navíc umocněna skutečností, že stěžovatelem je nezletilá osoba zastoupená zákonným zástupcem a dále tím, že se jedná o řízení ve věci udělení mezinárodní ochrany, kde je vysoká pravděpodobnost zhoršené komunikace mezi stěžovatelem, respektive jeho zákonným zástupcem, a příslušnými správními a soudními orgány v důsledku jazykové bariéry a nedostatečné znalosti prostředí.

Jestliže je důvěra jedním ze základních atributů vztahu mezi advokátem a klientem, a je-li advokát v případě, kdy dojde k jejímu narušení, oprávněn požádat soud o zrušení svého ustanovení (§ 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů), pak nelze logicky spravedlivě setrvávat na tom, aby vztah mezi advokátem a jeho klientem trval i poté, co nedůvěru k osobě ustanoveného zástupce vyjádří zastoupený účastník. Takový postup by byl v rozporu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, dle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy. Obdobný závěr učinil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141 (publikované pod č. 1995/2010 Sb. NSS), když dovodil, že: „ ... *důraz v tomto ohledu musí být kladen předně na zajištění maximální možné reálné ochrany práv účastníků řízení; ustanovené zastoupení by tak nemělo být v žádném případě zastoupením toliko formálním (iluzorním).*“ Na druhou stranu je ovšem nutné doplnit, že toto právo účastníka řízení musí mít stanoveny určité hranice tak, aby bylo zabráněno jeho možnému zneužití, které může spočívat např. v opakujících se žádostech o změnu zástupce za účelem neúměrného prodlužování soudního řízení. O takový případ se však v nyní posuzované věci evidentně nejedná.

Z uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že i když postupu městského soudu nelze vytýkat nedodržení procesních předpisů či jiné pochybení při aplikaci práva, je naplněn kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.). V tomto řízení opětovně posoudí návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a teprve po té bude moci Nejvyšší správní soud projednat a rozhodnout kasační stížnost ve věci samé.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu